

B.A. Sem.-I

Dec. 2016

BAOCM 101 : Sanskrit

(विदुरनीति)

Time : 3 Hours

[Max. Marks : 70]

- सूचना (१) अधा ज प्रश्नो इच्छयात छे.
(२) दरेक प्रश्ननी जमशी बाजू दशविला अंक तेना कुल गुण दशवि छे.
- 1 A नीयेनामांथी कोछपण अेक श्लोकनो अनुवाद करे. 4
Translate any one verse from the following
(१) अतिमानोतिवादश्च तथात्यागो नराधिप ।
क्रोधश्चात्माविधित्सा च मित्रदोहश्च तानिषट् ॥
(२) त्यजेत्कुलार्थे पुरुषं ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ।
ग्रामं जनपदस्यार्थे आत्मार्ये पृथिवीं त्यजेत् ॥
- B विदुरश्चना मते मुर्खाओना लक्षणो अने तेमनी गति ज्ञावो. 10
अथवा
विदुरश्चने ज्ञावेल विनाशकारी वस्तुओ पर नोध लपो.
- 2 A नीयेमांथी कोछपण अेक श्लोकनो अनुवाद करे. 4
Translate any one verse from the following
(१) गुणाश्च षण्मत्भुक्तं भजन्ते
आरोग्यमायुश्च बलं सुखं च ।
अनाविलं चास्य भवत्यपत्यं
न चेनामाधून इति क्षिपन्ति ॥
(२) उत्पाद्य पुत्राननृणांश्च कृत्वा
वृत्तिं च तेभ्योनुविधाय काश्चित् ॥
स्थाने कुमारीः प्रतिपाद्य सर्वा
अरण्यसंस्थोथ मुनिर्बभूषेत् ॥
- B विदुरनीतिमां ज्ञावेल सेवको तरङ्गं राजन् कर्तव्यकर्म ज्ञावो. 10
अथवा
मानवज्जवनना आदर्श आचार - विचार विशे विदुरश्चना विचारो रजू करे.
- 3 A नीयेनामांथी कोछपण अेक श्लोकनो अनुवाद करे. 4
Translate any one vere from the following
(1) अर्थसिद्धिं परामिच्छन् धर्ममेवादितश्चरेत् ।
न हि धर्मादिपैत्यर्थः स्वर्गलोकदिवामृतम् ॥
(2) प्रज्ञाशरणाभिगतस्य जन्तोश्चिकत्सकाः सन्ति न चौषधानि ।
न होममन्त्रा न च मङ्गलानि नाथर्वणा नाप्यगदाः सुसिद्धाः ॥

B નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

10

Write short note on any two of the following

- (1) પञ્ચવિધં બલમ્ ।
- (2) ધૃતરાષ્ટ્રને વિદુરજીએ આપેલી સુલેહ-સંપત્તિ સલાહ
- (3) સ્વતેજનો મહિમા
- (4) વિદુરનીતિની શૈલી

4 મહાભારતકાલીન સમાજવ્યવસ્થા તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

14

અથવા

નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

Write short note on any two of the following

- (1) મહર્ષિ કૃષ્ણ દ્વેપાયન વ્યાસ
- (2) મહાભારતનું કર્તૃત્વ
- (3) વિદુરજીનું પાત્રાલેખન
- (4) મહાભારતની શિક્ષણવ્યવસ્થા

5 A નીચે આપેલા પ્રશ્નોનો સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર આપો.

7

- (1) વિદુરનીતિ મહાભારતના કયા પર્વમાં આવે છે ?
(અ) સભાપર્વ (બ) ઉદ્યોગપર્વ (ક) ભીષ્મપર્વ
- (2) બડાઇ હાંકનાર વિદુરજીના મતે કોણ છે ?
(અ) અભિમાની (બ) વિદ્વાન (ક) મૂર્ખ
- (3) મધુર બોલનારા માણસો કેવા હોય છે ?
(અ) મળે છે (બ) મળતા નથી (ક) દુર્લભ હોય છે.
- (4) વિદુરજીના મતે માનવ વચ્ચે વેર કરાવનાર શું છે ?
(અ) સ્ત્રી (બ) ધન (ક) જુગાર
- (5) વિદુરે પાંડવોને કેવા કહ્યા છે ?
(અ) વાઘ (બ) ચિત્તા (ક) વરુ
- (6) વિદુરજીના મતે પત્ની અને ધનને છોડીને માણસે કોની રક્ષા કરવી જોઈએ.
(અ) સ્વની (બ) પારકાની (ક) ધનની
- (7) વિદુરનીતિમાં કુલ કેટલાં અધ્યાય છે ?
(અ) ૫ (બ) ૬ (ક) ૮

B નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

7

Write answer in brief any seven of the Following.

- (1) વિદુરનીતિ કયા આર્ષકાવ્યમાંથી લેવામાં આવી છે ?
- (2) ઉદ્યોગપર્વનો કયો ભાગ વિદુરનીતિ તરીકે ઓળખાય છે ?
- (3) ધૃતરાષ્ટ્રના માતા-પિતાનું નામ જણાવો.
- (4) વિદુરનીતિનો વિષય શું છે ?
- (5) વિદુરજીના મતે કેવો વ્યવહાર કરવો જોઈએ.
- (6) મનુષ્યનો વિકાસ અને પતન કેવી થાય છે ?
- (7) જગતમાં કેવા માણસો દુર્લભ હોય છે ?
- (8) જુગાર ન રમવાની વાતને કવિ કોની સાથે સરખાવે છે ?
- (9) વિદુરનીતિમાં આવતો પ્રાતિપેય શબ્દ સમજાવો.

Seat No. : _____

B.A. Sem.-I

Dec. 2016

BAOOC 101 : Sanskrit

[Max. Marks : 70]

Time : 3 Hours

સૂચના (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક તેના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

1 (ક) અનુવાદ કરો. (ગમે તે એક)

4

૧ તીર્થોદકાનિ સમિધિઃ કુસુમાનિ વર્માન્
સ્વૈરં વનાદુપનયન્તુ તપોધનાનિ ।
ધર્મપ્રિયા નૃપસુતા ન હિ ધર્મપીડા
મિચ્છેત્ તપસ્વિષુ કુલવ્રતમેતદસ્યાઃ ॥

૨ યગ્ના વાસોપેતાઃ સલિલમવગાહો મુનિજનઃ
પ્રદીપ્તોદગ્નિર્ભાતિ પ્રવિચરતિ ધૂમો મુનિવનમ્ ।
પરિભ્રષ્ટો દુરાદ રવિરપિ ચ સંક્ષિપ્તકિરણો
સ્થં વ્યાવત્યાસૌ પ્રવિશતિ શનૈરસ્તશિખરમ્ ॥

(ખ) સસન્દર્ભ સમજાવો. (ગમે તે એક)

3

૧. અભિત ઇવ તેડઘ વરમુખં પ્રેક્ષે ।
૨. અયુક્તં પરપુરુષસંકીર્તનં શ્રોતુમ્ ।

(ગ) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક)

7

૧. સ્વપ્નવાસવદત્તની પ્રસ્તાવના
૨. કંદૂકક્રીડા પ્રસંગ

2 (ક) અનુવાદ કરો. (ગમે તે એક)

4

૧. દુઃખં ત્યક્તું બદ્ધમૂલોનુડરાગઃ
સ્મૃત્વા સ્મૃત્વા યાતિ દુઃખં નવત્વમ્ ।
યાત્રા ત્વેષા યદ્ વિમુચ્યેહ બાષ્પં
પ્રાપ્તાનૃણ્યા યાતિ બુદ્ધિઃ પ્રસાદમ્ ॥

२. श्लाध्यामवन्तिनृपतेः सदृशीं तनूजां
कालक्रमेण पुनरागतदारभारः ।
लावाणके हुतवहेन हताङ्गयष्टिं
तां पद्मिनीं हिमहतामिव चिन्तयामि ॥

(प) ससन्दर्भ समञ्जसो. (गमे ते अेक)

१. उत्कण्ठितं भर्तारमुज्झित्वायुक्तं निर्गमनम्
२. वृष्टासि धोषवति ! सा खलु न दृश्यते ।

3

(ग) टूकनोंध लपो. (गमे ते अेक)

१. प्रमद्वन प्रसंग
२. स्वप्न दृश्य

7

3 (क) टूकनोंध लपो. (गमे ते अेक)

१. भासनी महाभारत पर आधारित वे कृतिओ
२. भासनी रामायण पर आधारित कृतिओ

7

(प) कौसमां आपेल नाम / सर्वनाम / धातुनुं योग्य रूप भूकी ञाकी जग्या पूरो. (गमे ते पांय)

१. गणपतिं नमामि । (अस्मद्)
२. किं लिखसे ? (युष्मद्)
३. सा गृहकार्यं न । (लिख्)
४. यूयं छात्राः । (अस्)
५. कुत्र कोलाहलः । (भू)
६. अस्माकं ग्रामे विद्यालयः । (अस्)
७. पत्रं लिखतः । (छात्र)
८. बालकाः देवं । (नम्)

5

(ग) जोडकां जोडो.

क	ख
१. आवाम्	१. लिखथ
२. वयम्	२. नमन्ति
३. दशरथः	३. भवावः
४. छात्राः	४. भवाम्ः
५. यूयम्	५. अस्ति

4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(૧) દ્વિપાયન પ્રસંગ

(૨) અગ્નિગૃહ પ્રસંગ

(૩) પ્રદ્યોતનું પાત્ર

(૪) 'પ્રતિજ્ઞાયૌગન્ધરાયણ' -શીર્ષક

5 (i) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

7

(ક) ભાસની કેટલી નાટ્યકૃતિઓ મળી છે ?

૧. તેર

૨. દેશ

૩. પાંચ

૩. આઠ

(ખ) ભાસના નાટકોની હસ્તપ્રતો કયાંથી મળી હતી ?

૧. ગુજરાતમાંથી

૨. મધ્યપ્રદેશથી

૩. કેરલામાંથી

૩. પંજાબથી

(ગ) વાસવદત્તાને બચાવવા કોણે આગમાં ઝંપલાવ્યું ?

૧. ઉદયને

૨. રુમણવાને

૩. યૌગન્ધરાયણે

૩. પદ્માવતીએ

(ઘ) પદ્માવતીના લગ્નની તૈયારી ચાલતી હતી ત્યારે વાસવદત્તા કયાં હતી ?

૧. લગ્નમંડપમાં

૨. પદ્માવતી પાસે

૩. પ્રમદવનમાં

૩. અંત:પુરમાં

(ચ) પદ્માવતી નાં ફૂલ જોવા પ્રમદવનમાં ગઈ હતી.

૧. ચમેલી

૨. મોગરાના

૩. શેફાલિકા

૩. કમળ

(છ) સમુદ્રગૃહમાં પ્રવેશતાં કોણ ડરી ગયું ?

૧. ઉદયન	૨. વાસવદત્તા
૩. વિદૂષક	૩. પદ્માવતી

(ચ) નમ્ ધાતુંનું વર્તમાનકાળ તૃતીય પુરુષ એ.વ.નું રુપ છે.

૧. લગ્નમંડપમાં	૨. પદ્માવતી પાસે
૩. પ્રમદવનમાં	૩. અંત:પુરમાં

(ii) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

7

- ૧) સ્વપ્નવાસવદત્તની પ્રસ્તાવનાને ભાસે શું નામ આપ્યું છે ?
- ૨) રાજમાતા કોણ હતી ? તેનું નામ શું હતું ?
- ૩) વસન્તકને શેની પીડા થઈ છે ?
- ૪) ઉદયનને ઊંઘી ગયેલા જાણીને વિદૂષકે શું કર્યું ?
- ૫) પથારીમાં સૂતેલી અવન્તિકા કેમ અચાનક બેઠી ?
- ૬) રાજલક્ષ્મીને કોણ ભોગવી શકે છે ?